

För drygt ett år sedan publicerade USA-forskarna William M. LeoGrande och Peter Konrbluh sin bok: *Back Channel to Cuba, Den dolda historien om förhandlingar mellan Washington och Havanna* (se Kuba 3.15, Bakvägen till Kuba)

skrivna från USAs horisont. Nu kommer ett kompletterande kubanskt perspektiv på förhistorien, med start i början på 60-talet:

”10 dokument för att förstå närmandet mellan USA och Kuba”.

Fientligheter och förhandlingar

Eliezer Ramírez Cañedo*

En dossier med 10 hemliga USA-dokument som nu öppnats bidrar till att bättre förstå det närmande mellan USA och Kuba som förkunnades den 17 december 2014 samt president Obamas ord vid en presskonferens två dagar senare, som inte fått så stor spridning. Urvalet har gjorts utifrån 3 ingångar:

- Parallellt med USAs klassiska fientlighet mot Kuba har funnits ett mindre känt stråk: förhandlingar, samtal och försök till närmande

- Den kubanska sidans vilja till samtal, som framför allt Fidel Castro på olika vägar framfört till USA, för att uppnå ett mer civiliserat förhållande mellan länderna

- De olika tillfällen när försök till närmanden inletts, även försök till ”normalisering”, och USAs aldrig övergivna strategiska mål: regimskifte i Kuba.

I.

Kennedys hemliga diplomati.

De första två dokumenten visar vilka idéer som diskuterades i den innersta kretsen av president J. F. Kennedys medarbetare för ett hemligt diplomatiskt närmande. Det ledde till ett beslut om hemliga kontakter några månader innan Kennedy mördades i Dallas den 22 november 1963.

Det första är ett PM utarbetat av William Atwood, USA-tjänsteman i FN som visade sig vara en nyckelfigur i det blygsamma försök som gjordes att hitta ett förhållningssätt för kontakter. Atwoods PM överlämnades till Stevenson, USAs FN-ambassadör, till Riksåklagaren Robert Kennedy och till presidenten själv som godkände att kontakt skulle tas med Kubas FN-ambassadör, Carlos Lechuga. Atwood stödde sitt förslag på följande

”Detta PM föreslår ett tillvägagångssätt, som om det har framgång, skulle kunna få bort Kuba-temat från presidentvalskampanjen 1964. Det föreslår inte att erbjuda Castro ett visst ”behandling”, vilket ur politisk synpunkt skulle vara farligare än att inte göra något alls. Men det föreslår en diskret undersökning av möjligheten att neutralisera Castro på våra villkor. [...] Eftersom vi inte tänker störta Castroregimen militärt, vad annat kan vi göra för att främja USAs intressen utan att löpa risken att anklagas för att tillämpa en eftergiftspolitik.”

Efter mordet på Kennedy – hotfulla ord

Det andra dokumentet är också undertecknat av en av de figurer som spelade en av de viktigaste rollerna för ett närmande till Kuba 1963, Gordon Chase, som var assistent till nationella säkerhetsrådgivaren McGeorge Bundy. Det intressantaste är följande utsnitt som utvecklar Chases förslag på tillvägagångssätt gentemot Kuba:

”Vår hållning, för att inte säga våra ord, bör förmedla

*Kubansk forskare, Dr i historisk vetenskap. Medförfattare till boken ”Från konfrontation till försök till normalisering. USAs politik mot Kuba.”

följande: ’Fidel, vi är beredda att låta förhållandet fortsätta som det gör. Vi tänker hålla kvar, och om möjligt öka trycket mot er tills vi kan störta er och vi är mer än säkra på att vi kommer att lyckas. Och ni kan glömma tanken på att uppnå ’ett annat Kuba’ i världsdelen. Vi har lärt oss vår läxa och vi kommer inte att tillåta något ’annat Kuba’. Men eftersom vi är förståndiga personer kommer vi inte att begära ert huvud på ett fat och vi njuter inte av det kubanska folkets lidande. Ni vet vad vi framför allt oroar oss över: de sovjetiska banden och upproren söderut. Om ni tror att ni skulle kunna skingra denna oro, kan vi antagligen finna en form av vänskaplig samlevnad och bygga ett blomstrande Kuba. Om ni inte tror er kunna beakta vår oro, så bara glöm saken; vi har inga problem med att vidmakthålla nuvarande situation. Samtidigt kan det ju vara bra för er att beakta att även om vi alltid fäster vikt vid banden med de sovjetiska och den kubanska omstörtande verksamheten, så kan vi uppenbarligen inte nu lova att vi alltid kommer att vara beredda att förhandla med er med samma villkor.”

II.

Fidel Castros kontaktförsök

Sedan har vi det mest betydelsefulla dokumentet av det vi kunnat ta del av som visar Fidels historiska beredvillighet att sätta sig och samtala med USA på jämlika villkor och utan att på minsta sätt skada Kubas självständighet och avsvärja oss de principer Revolutionen förkunnat och försvarat. Det är ett muntligt meddelande som den kubanska ledaren skickade till president Johnson genom den berömda USA-journalisten Lisa Howard.

Sen kommer också ett dokument som avslöjar ett

forts sid 8

forts från sid 7
försonande meddelande som Fidel skickade till Richard Nixon genom Schweiz' ambassadör i Havanna.

I kronologisk ordning följer dokument från Gerald Fords presidenttid (1974-1977). Det första är ett mycket intressant förslag från USA om en förhandlingsstrategi för att uppnå "normalisering" av förbindelserna med Kuba. Och det andra en sammanfattning av de viktigaste hemliga samtalen mellan de båda länderna under denna tid.

III.

Carter & Brzezinski - Duvan & höken

Och till slut, från James Carters presidenttid (1977-1981), 4 dokument av stor betydelse. Två författade av Robert Pastor, Latinamerikarådgivare åt Nationella Säkerhetsrådet, och utan tvekan en av de intelligentaste av de som spelat en framträdande roll i utformandet och tillämpningen av politiken mot Kuba under dessa år. Hans PM i augusti 1977 till Brzezinski avslöjar att han hade andra kriterier än denne och även än själva Carter när det gällde fokus för Kubapolitiken. Han förstod, som han uttryckte som säkerhetsrådgivare, att det var ett "felaktigt förhållningssätt" att villkora en normalisering med ett kubanskt trupptillbakadragande från Afrika, och att det aldrig skulle kunna uppnås. Historien har visat att han hade rätt.

Ett dokument visar också Carters order i mars 1977 för att försöka göra framsteg till en "normalisering" av förbindelserna med Kuba, det enda dokumentet av det slaget undertecknat av en USA-president, innan Obama under sin andra mandatperiod. Där ingår ett dokument av Brzezinski där han illvilligt framhåller att samtalen med Fidel i december 1978 bara skulle handla om att "förleda" den kubanska ledaren. Det måste sägas att Brzezinski blev en inbiten fiende till en normalisering av förbindelserna med Kuba, för hans inställning - som skiljde sig från Utrikesdepartementets - var att Kuba helt enkelt bara var en satellit till Sovjetunionen i Afrika och därför skulle Kubafrågorna inte diskuteras med Havanna utan med Moskva. Han såg allt som en del av Öst-Västkonflikten.

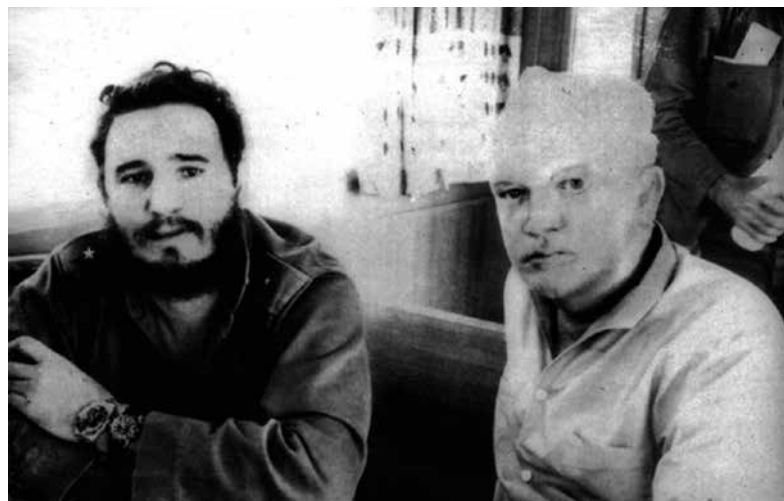
Till slut, Obamas klarspråk

Han har uttalat sig tydligast av alla när han talat om vilka avsikterna är med "den nya strategi" för Kubapolitiken som han tillkännagav den 17e december 2014. Syftet är detsamma som för blockadpolitiken: att krossa det socialistiska systemet. Men nu sätter han kulturkriget i spetsen för politiken, utan att avstå från att, när omständigheterna så kräver, avsäga sig knölpåken och moroten, om de skulle behövas..

Några kan tycka att detta inte behöver påpekas för ingen kan förvänta sig att USA ska förändra grunden för sin imperialistiska politik, men tyvärr så är de inte få som låter sig förvirras och förledas, såväl i Kuba som i världen. Det minskar inte betydelsen av den förändring av redskapen som den nya politiken innebär. När han gjorde sitt tillkännagivande fanns där med en rad helt nya inslag i politiken mot Kuba jämfört med Fords och Carters.

Källa: Revista Pensar en Cuba.

Förkortning, redigering och översättning:
Eva Björklund

Fidel Castro med James B Donovan 1963

Jimmy Carter 1977